

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnici”, — e următorul: pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Spor de

un sfert de milion!

Numărătoarea ungurească ce s'a făcut la începutul acestui an, — ne trimite veste înveselitoare: să sporește neamul românesc în această patrie, în măsură multumitoare: În cei din urmă zece ani, dela 1900 până la 1910, au sporit Românii cu 250.000, — cu un sfert de milion de suflete!

»Ce spui? Un sfert de milion? D'apoi nu știi, scriitorule și cetitorule dragă, cine a făcut numărarea? Și nu știi tu câte apucături viclene și blăstămate a pus guvernul și în hîrțile acelea cu întrebările? Nu-ți aduci aminte că nu întreba pe om:

— »Care e limba mamei tale? nici: de ce neam ești?, singurele întrebări cari ar fi scos adevărul deplin la lumină, — ci el te întreba așa:

— »Care limbă o vorbești mai bucuros?»

ca prin asta să poată fura dela Români și dela Slabi și dela Slovaci și dela Sîrbi și dela Germani, zeci de mii, ba sute de mii de suflete, pentru a le pune în cumpănă ungurismului, și a le subtrage dela numărul neamului lor de care de fapt să țin!

Prin punerea întrebării în acest fel, ei ni-au răpit nouă din socoteală pe toți copiii nostri cari umblă în școlile ungurești! Care copil din școală a cutezat să spună că el vorbește mai «bucuros» românește ca ungurește, adică decît în limba școlii sale? Și pe aceștia pe toți numărătoarea i-a scris ca fiinduse de limba maghiară, adică fiind — Unguri!

Dar miile de feciori români de prin casarmele de honvezi cum credeți că au fost scriși? Toți, ori cel puțin partea cea mai mare a lor, ca vorbind mai «bucuros» ungurește! Dar cei de prin regimentele de «husari»?

Avem știre, că chiar la regimente de infanterie, unde Românii slujesc mestecați cu Unguri, dacă căpitanul era un gur, puneă întrebarea și mai ascuțită! Ți-i scotea coala dela unu pân' la unu unguri! Pe poruncă! Că doar numai nu va lăsa el voe «liberă» boconciosului de «ficio» a spune la protocol ce el vrea, și a nu ținea «disciplina»?! Iar disciplina căpitanului cerea, să se dea de ungur! Și îl făcea!

Dar Românii din slujba trenurilor, a fabricilor, a judecătoriilor, a slujbelor publice, cu familiile lor cu tot? Toți au fost trecuți în mincinoasele catastihuri ca «vorbind mai bucuros ungurește», așadar în cumpăna de numărare a Ungurilor!

Așa apoi noi am pierdut a această numărare, peste o sută de mii de suflete prin numărarea mincinoasă a copiilor nostri de pe la școli, altă vre-o sută de mii prin numărarea dela casarme, și altă vre-o sută de mii prin numărarea Românilor de prin slujbuțe pe la tren, fabrici, judecătoria, etc. Și alte vre-o sută de mii prin scrierile de capul lor a slujbașilor cari au umplut ședulele de numărare. Doar fiecare notarăș și-a ținut de «datorință patriotică» ca să dea barem un ungur doi în satul lui (pe unde sunt școli de stat și copiii știu ceva bolborosi ungurește). Iar la oaltă aceste numărări mincinoase pe noi ne-au scurtat de cel puțin patru sute de mii de suflete!

Dacă numărătoarea ungurească află că noi suntem azi 3 milioane și 67.000 de suflete române în țările coroanei ungare, — apoi cu bună samă suntem *trei și jumătate milioane Români aici!*

Sporul însuși, arătat în procente, este de 8—9 la

sută. Adecă regulat. Nu-i prea mare, dar nici îngrijitor de slab.

Nici sporul Ungurilor nu e mai mare. Iar dacă și al lor e numai cît al nostru, — apoi al lor e de fapt *mai mic* ca al nostru, căci ei își scot sporul prin numărarea a sute de mii de Jidani și de Români, Slovaci și alte neamuri, ca fiind «Unguri», deși nu sunt!

Numărătoarea aceasta ne arată, că neamul nostru românesc e, în această țară, pe lângă toate greutățile ce îl apasă, — neam cu putere de viață și cu viitor! Pe el nu-l poate opri nimic în devoltarea și întărirea sa!

E numai rîndul celor ce au grijile conducerii națiunii, să rînduiască lucrurile de așa, ca mai mult decît sporul ca număr, acest neam să sporească acum în cultură, învățatură și în bunăstare, — căci aceste două: cultura și bunăstarea, dau și singuraticului (adevărat cult!) și popoarelor *neatîrnarea!*

Trăiască neamul nostru! Și sporească-l cerul în toate cele bune: în teama de Dzeu, în iubire de lege și de neam și în bunăstare și lumina minții!

UNELE—ALTELE

Un glas unguresc

despre respingerea recursului dela Vinț.

Am arătat în numărul nostru trecut soarta ce a avut'o recursul dat de Români contra alegerii dela Vinț: el a fost respins de Curie, ca nefiind destul de dovedită mișelia răpitorilor..

Luind știre despre această hotărîre a celui mai înalt scaun de judecată al țării, foala ungurească »Alsófehér« dela Aiud, din comitatul de care să ține și cercul Vințului, nu și-a putut nici ea îneca mirarea, ci a scris articolul de mai jos. Pentru mai bună înțelegere a lucrului însemnăm, că foala e koșutistă, ungaronică înlocată și totdeauna mare dușmană Românilor. Totuși știlind și cei din redacția foii ce mișelii obraznice s'au făcut aci

pentru a putea împinge pe Dr. Maniu din scaunul de deputat și cerului pe care îl avuse, să împăcase cu gîndul, că alegerea va fi nimicită, că altfel prea ar fi prost, de-o fi întărită.

A rămas și ea mirată cînd a aflat cum a hotărît Curia! Și atunci a scris șirele următoare:

»Curia a respins recursul lui Iuliu Maniu și astfel deputăția lui Mayer Odön rămîne neatinsă pentru cercul Vinț.

„Dar' oare va rămînea neatinsă dreptatea? Oare va rămînea neatinsă încrederea pusă în judecătoria maghiară?»

„Aceste toate sunt astfel de întrebări, la cari cu suflet curat vor putea răspunde numai cei-ce au luat parte de-a dreptul ori mijlocit la aducerea judecătării.

Încă numai o vorbă: Dacă la aducerea judecătării s'a avut în vedere punctul național maghiar, oare acel punct de vedere, oștigat'a ceva, că pentru apărarea lui, a trebuit poate să se siluiască puterea judecătorei?»

„Ori doară nu scade și perde din greutatea și vaza ei și cel mai mare și strălucitor așezămînt, dacă pata nedreptății îl întunecă?»

Precum vedeți, și în foala maghiară ciocotește sufletul de simțul unei revolte pentru ce s'a întimplat cu recursul românesc dela Vinț, și să simte cum își mușcă buzele ca să nu spună tot ce are pe suflet văzînd această judecată.

Noi Românii apoi, hei, cum a trebuit și trebuie să ne strîngem dinții ca să ne facem gura să tacă. — și să lăsăm să fearbă închis în noi tot năcazul, tot simțul durerii!

Ci un lucru să fie siguri și pretinii și dușmanii nostri: înțelegem și noi ce e drept și ce nu, în faptele oamenilor. Și cînd acele fapte ne privesc și pe noi, dacă în ele e dreptate și cinste, simțul cinstei să naște și în inimile noastre pentru cei ce le săvîrșesc, — cînd însă fapta simplă izbire de picior în noi, nu ne vom pleca capul umiliți și lași, nici vom răspunde că: »Sărut mîna Măria-Ta«, ci cu ochi fulgerători și plin de dispreț îl privim pe izbitoarul în noi, și izbirea lui mai tare ne va îndrîji în ținuta noastră bărbătească, neînduplecată și necălcăță,

și ea mai curînd înmulțește între noi pe cei buni și cu suflere aprinse de pornirea apărării contra nedreptăților, — decît să ne răpună să ne plece gîtul spre pămînt, sub pumnul ori măciuca contrară!..

Jocul miresei — pentru Brad.

Cu privilegiul cununiei religioase a dlui Romul Săbău, ales preot în Folt (Îngă Orăștie) cu doara Veronica Crețiu din Uzdin (Toronto), la propunerea dlui Inv. Iuliu Magdu, s'a jucat jocul miresei în scop cultural: pentru gimnaziul din Brad, spre a fi ajutat în năzuințele lui spre întregire. Cinstiții nuntași au dăruit cu drag pentru nobilul scop și au adunat 66 coroane, care au fost trimise direcțiunii gimnaziale.

Răsplătească Dumnezeu frumosul fapt dăruind fericire tinerilor căsătorii și noroc și belșug nuntașilor dăruitori.

Pe aiurea și pe la noi.

În ministerul Angliei s'a pregătit o nouă lege de vot. Dreptul de vot în Anglia e deja așa de larg, că te miri că mai cere cineva lărgirea lui. Și îl cer, știți cine mai tare? Femeile! Femeile engleze aprind așazicînd țara cu strigătele lor, că: să se dea drept de vot și lor, femeilor! Și ci-că dintre cei 9 miniștri englezi, 5 înși sunt pentru aceea, că să se dea acest drept și femeilor! Numai 4 nu-s încă învoiați cu el.

Ce lume, Doamne, la un popor cult ca al Englezilor!

La noi nici bărbaților cari au slujit țara, cari au fost în război, primejduindu-și viața, nu li-să dea, de nu plătesc și dare în bani mare cătră onoratul stat!..

Deputații nostri în dietă.

Fiind încă sub desbatere în dietă bugetul țării pe anul viitor, — zilele trecute au luat iarăși cuvîntul și doi deputați români: dl Vasile Dămian (Zarand) vorbind la bugetul ministerului pentru școli și biserici, și arătînd că de rău s'a folosește acest buget pentru spriginirea culturii maghiare numai, pe cînd celorlalte popoare ori nu s'a da ajutor, ori ajutorul e numai un privilegiu de așicana, a năcăji și a umili cultura nemaghiară și pe slujitorii ei! Cere îndreptarea acestor stări păcătoase!

La bugetul ministerului de agricultură (pentru economia țării) a vorbit dl Dr. St. C. Pop, cerînd ca posesoratele foștilor urbanizați, să fie recunoscute prin lege ca așezăminte de drept, care au drept de proprietate năntea ori cărei legi. Că azi dreptul acestor urmași ai foștilor iobagi e tare nelimpede și averea lor moștenită pe temeiul dreptului părinților lor, adesea e atinsă și de alții cărora nu li-să cadel — Ministrul a aflat de dreptă cererea deputatului re-

mân și a făgăduit că va pregăti o lege în acest fel.

CONGRUA.

Vorbind zilele astea în dietă, ministrul de culte (școli și biserici) Zichy, a spus că va aduce legea pentru congrua preoților așa, ca dela 1913 încolo, toți preoții să-și primească ajutorul de stat în formă statornică, — nu ca azi, că ministrul cui vrea dă, cui nu, îi poate trage ajutorul.

Da, da, dar ce legături de fer veștă pune pe mâinile preoților prin legea cea nouă?

Că va fi cinstit ticluită aceea, creadă cine nu vă cunoaște!

Cine ne-ațiță poporul?

— „Alegeri“ de primar pe sate. —

Nu știm până cînd va mai ținea vestita îndelungă răbdare a poporului nostru, de care își bat curat joc deregătorii blăstămați și volnici. Iaca, drept zăgrăvire a acestei bătăi de joc, ce ni-să scrie despre

Alegerea de primar la Ighiu și în tot cereul.

În 30 Nov. n. a avut loc aici alegerea de primar și de membri ai primăriei. Știți cum s'a făcut? O revoltătoare batjocură a „constituției“ din partea fibirăului!

Fibirăul își avea omul său, pe un rătăcit de Medrea Ioan, care totdeauna „ține cu domni“, un om slab, fără inimă și mîndrie românească, un lingău solrbos; — poporul dorea un om vrednic, care să-i fie fală că e primarul satului! O a treia partidă, a celor rătăciți la alegerea din urmă, voiau pe altul dintre ei. Aceștia erau mai puțini.

Ce-a făcut fibirăul? În ziua alegerii, cînd alegătorii comunali umpluse curtea casei comunale și așteptau dară să fie chemați la votizare, — iese în ușă, spune că cine-s „candidați“ de el, — dar așa spune de încet, că abia el aude. Apoi să retrage în cancelarie, fără a invita poporul să voteze, și să vede că acolo în cancelarie s'a făcut votare cu cei 2—3 înși ce erau în lăuntru și s'a „încheiat“ protocolul și — iese afară și spune poporului, că dară — a ieșit „ales“ Medrea Ioan!

Oamenii să uitau mirați unul la altul, că asta ce-i? Iute pleacă 10 înși din popor să între în casa comună, su ceară votarea, dar — gendarmii i-au respins dela ușă! Nici macar ascultați n'au fost, că ce vreau?

Tot așa a „ales“ toată primăria. Și tot așa prin toate comunele cercului său! Unde să temea că oamenii vor vota contra doritului său (ca la Șard) a candidat pe lingă omul lui pe 2 servitori, dar nici un alt om de ceva din sat! Căci știa că decît pe unul din servitori, totuși poporul mai curînd va primi pe cel pus de el!

Așa s'au făcut „alegerile“ de conducători ai comunelor pe la noi!

Atragem luarea aminte a deputaților nostri asupra acestor batjocuri ce s'a fac de cei mai cutezători slujbași ai țării, — să ceară, de pildă de Dr. Vajda, amănunte dovedite, dela oamenii din Ighiu și din alte comune, și să le desfășure prin o interpelare în dietă, năntea ministrului de interne.

Căci ce fac acești oameni, nu mai e de suferit!

Și nu știm ce va fi, cînd s'a sfîrșit îndelungă răbdarea fraților nostri Moți, de care își bate joc așa nerușinat omul statului!

Sășii calcă vechea bună înțelegere.

— La Mănerade și aiurea. —

Din timpuri vechi între Români și Sași s'a făcut „pact“ (Invoială) ca, în comunele unde trăesc mes-tecați, să își împartă și slujbele la comună, ca să fie pace și bună înțelegere. Unde sunt Români mai mulți, să țină samă și de Sașii mai puțini și să le facă și lor oțeva locuri la conducere; unde sunt Sași mai mulți, să țină și ei tot așa samă de Români.

Nimic mai frumos decît asta. Și au trăit Români cu Sașii destul de bine multă vreme în acest fel.

Acum cumetri Sași o dau și ei pe — volnicie.

La Mănerade era înțelesul să fie 3 ani primar Sas, 3 ani Român. Și a fost multă vreme așa. Nici Sașii nu candidau cînd era rîndul Românilor, nici Români cînd era rîndul Sașilor. Acum au stricat'o și aci: Acu-s 3 anii fiind rîndul Românilor la postul de primar, Sașii au zis: Noi suntem de 2 ori oțivi, să cade să fie primar sas 6 ani și Român 3 ani, Români au tăcut și s'au Invoit și așa. Acum a sosit vremea să să plinească făgădașul. Aș! S'au voinicit Sașii nostri de tot! Și-i împinge spre călcarea în picioare a Românilor (să vede la porunca dela Sibiin) notarul român ajuns cu ajutor dela Blaj! Prin siluire și volnicie (întreruperea votării la membri în reprezentența la amiază o oră întreagă!) a făcut să iasă lista curat săsască, iar la alegerea de primar să iasă — tot un Sas, a treia oară! Și poporul săsesc era Invoit să fie acum ales un Român, că el nu e așa cline la mațe ca „domni“ lui, — dar capii lui, înțeleși cu notarul, au stricat și voia poporului săsesc, împingîndu-l în ziua alegerii cu stla să fie nedrept cu frații săi români!

Români s'au cătrănit! S'au scribit, s'au măchnit rău! În curînd a fost foc în comună. Primarului nou i-s'au tăiat 280 vițe de vie, altuia 400. Să bănușe că-s fapte pe răz-bunare.

— Oare unde vor concetățenii nostri Sași să împingă pe Români?

Români în zeci de comune sunt ei la putere, mai mulți, și peste tot locul au cinstit pactul și au ales în măsură potrivită și Sași. Nu era mai bună această bună-înțelegere? Vor și ei război pe față cu noi? Provoace-l și ațițe-l numai! Noi nu ne om da napoi în fața lui!

Războiul italo-turc.

Prin noile trimiteri, Italienii au ajuns a avea în Tripolitania 75.000 soldați. În fața acestora puterile Arabilor și Turcilor, să dovedesc slabe, și ei să tot retrag din oază în oază (din un ținut locuit în altul) din năntea Italienilor.

Trupele italiene fac pas de pas înaintări prin țară pentru a o cuceri de tot și a o supune. Mai nou au făcut înaintări dela Dehibat încolo și în cîteva locuri Turcii și Arabii li-s'au împotrivit, dar n'au putut oprî înaintarea cuceritorilor. Ei s'au retras, mîngîind pe cei din Tarigrad (Constantinopol) cu aceea, că în susul țării, în munți, vor face o împotrivire mare Italienilor, încît de-acolo n'o să se întoarcă decît frînturi din oștirile lor. Să va vedea...

Frați nenorociți.

În cele de mai jos publicăm încă o parte a mărturisirilor ce le-au făcut cei chemați înainte de contra-recursul unguresc dat în jurul alegerii dela Ighiu.

Vedem cu durere, că contrarii neamului nostru, cei cu contra-recursul, și-au căutat „mărturiile“ chiar în sinul poporului nostru, ba și printre unii „alegători“ din cerc, cu care să vădească înaltei judecătorii din Pesta, că de s'au săvîrșit nedreptăți, mișelii, hrîniri neiertate, înfricări și siluire a alegătorilor, — apoi acestea nu partida ungurească le-a săvîrșit ci tocmai partida românească. Și pentru o astfel de mărturisire păcătoasă în contra cinstei neamului românesc, — au aflat, nu unu, nu doi, ci zeci de oameni nepricepuți și nefericiți, cari altfel să zic și ei „Români“. Așa că, judele cercetător și partida ungurească, merge acum bătîndu-să în pept înaintea Curiei și zice:

— Uite, înaltă instanță judecătorească! E drept, și o tăgăduim, că la Ighiu, partida noastră ungurească s'a folosit și de cîte-o apucătură mai neiertată, mai volnică, — dar ce era să facă, dacă, precum vezi, partida ceealaltă umbla tot cu parii, cu tăciunele aprins, cu brisca scoasă și așa făcea înfricări și siluire asupra alegătorilor, că toți să țină cu Vajda lor și nu cu Szász-ul nostru! Și că așa au făcut — iadă aci mărturiile lor zeci de Români da-ai lor! Să nu zici că numai oamenii

noștri, ungurii și jidovii, au mărturisit așa. — Și acum judecă!

Și noi știm cum va fi acum judecata Curiei. Ea, luând de bani buni mărturișirile oamenilor aduși înainte de contra-recurs va zice: Apoi acestea fac să dăm iertare volniciei făcute din parte ungurească: întărim alegerea, respingem recursul românesc și-i osîndim încă pe ei la cheltueli, că ei, prin ale lor infricări și tăieri de vii și bătaii, au provocat, au făcut și pe ai noștri să facă ce-au făcut. Că de unde nu, ai noștri (Ungurii) blinzi și îngăduitori cum sunt, nici prin minte nu le trece să facă vre-o volnicie!

Și vor respinge recursul și vor perde Românii noștri pira cea mai dreaptă de pe lume: cea contra alegerii dela Ighiu!

Și că o vor perde, vrednicia va fi a voastră, nenorociților Români, cari ați primit a fi mărturii înțelese cu dușmanii neamului vostru și ați mers și ați spus acolo așa cum ei v'au învățat și vi-au cerut.

Hei, să fi cercat bunăoară partida românească, aci ori în alte zeci de cercuri în care s'a furat Românului dreptul lor, să ceară unui ungar ori jidan, să spună, chiar drept, că 'ce volnicie s'a făcut de oamenii stăpînirii în vremea alegerii, — cum i-ar mai fi scos afară din curtea și din casa lor și cel din urmă sarahoi ungar, și n'ar fi găsit unul singur pentru mii de soldați, să mărturisească în potrița neamului său! — Iar ei, găsesc, uite printre noi, cu vecile... De ce? Ccci suntem încă prea mulți în poporul nostru cei lipsiți de lumină, de mindria de neam, de vrednicia de om, și pe aceștia îi poți cîrmui acuși ca și pe Jám bor și Csenedea... Din acesteia apoi potrivnicii noștri își fac coadă de topor și cu ei ne plesnesc în obraz ori ne toacă în cap!..

Hai imputinează Doamne răul de printre noi și mai sporoste binele!

*

Dela Ighiu.

Iaca încă, — ca să-l știe lumea și pe buni și pe răi, — care ce mărturisire a mai făcut la judecător în cercetarea asupra alegerii dela Ighiu:

Popa Pompiliu, învățător, acum în Veneția de sus, spune, că la alegerea din 1 lunie 1910 s'a dus și a votat pentru dl Dr. Vajda, președintele alegerii însă i-a respins votul, pentru că notarul a zis, că nu-l cunoaște! Nu i-s'a primit votul, deși primarul adeverea năntea comisiei că el e cel scris în listă. Spune mai depar e, că și notarul trebuie să-l cunoască, fiindcă până a fost învățător în Buciumsat, a fost mai de multe ori la cancelaria notarială și au vorbit la olaltă.

Auzi, Dle Vurvára Péter? Bucz Petru și Florea Iacob din

Țelna, despre cari să spune în contra-recurs, că numai de frica unor Ighieni, cari le-au ținut drumul, cînd au venit la alegere, și i-au amenințat cu moarte, au votat pentru Dr. Vajda, — spun, că nu-i adevărat, pe ei nu i-a amenințat nime ei au votat de bună voe pentru Dr. Vajda.

Antal Miklós, spune, că dl Ioan Medrea, învățător în Țelna, a promis, că va vota pentru Dr. Szász. La alegere a mers cu oamenii lui Dr. Szász. De-odată însă a văzut, că învățătorul să duce dintre ei. La întrebare, că pentru-ce să duce și dl Medrea a zis, că pe lângă atita infricare, siluire nu votează.

Dl Medrea spune, că nu l-a amenințat nimenea, ci pentru-că peste tot nu a voit să voteze. La alegere nu a venit cu scopul să voteze pentru Dr. Szász, ci numai din curiozitate.

Zuder Károly ceva pădurar de-al episcopului rom. cat. zice, că înainte de alegere a fost în Ighiel și a văzut și auzit, cum o ceată de oameni, între cari era și primarul Costea Nistor, a amenințat pe alegătorii Dan Simion, Costea Gligor și Helelai Ilie că le aprind casele, le taie viile și le prăpădesc vitele, dacă nu vor vota pentru Dr. Vajda în rebat fiind, că cine a amenințat, a zis, că el nu cunoaște oamenii nume, dar dacă-i vede, îi cunoaște. Au venit în fața lui alegătorii Dan Simion și Costea Gligor și patriotul îndată i-a arătat: iată șiăștia au amenințat. Spunîndu i-se că doar chiar despre aceea e vorba, că pe aceștia i-a amenințat cineva, și că chiar el a zis mai înainte că pe aceștia i-a amenințat alți oameni, s'a incurcat sârăcuțul de el, totuși a spus că dară pe aceștia i-au amenințat alții, dar dintre amenințători nu cunoaște numai pe birăul Costea Nistor.

Costea Nistor, primarul din Ighiel spune că cele mărturisite de Zuder sunt lipsite de adevăr, că el nu a amenințat pe nime.

Helelai Ilie, circiumar, Dan Simino și Costea Gligor din Ighiel spun cu toții, că pe ei nu i-a amenințat nime, ci de bună voe au votat cu Vajda.

Pădurean Ion din Uieșdea a văzut în ziua înainte de alegere 8—12 oameni din Intregald intrînd în curtea lui Bürger Lipot. A auzit că ar fi alegători. În dimineața alegerii a văzut și pe alții din Bărăbanț, din Uieșdea, eșînd din curtea lui Bürger și plecînd la alegere, dar n'a băgat de seamă, să fi fost și beți între ei.

Ikrich Arnold, Bójtke Lajos, Butyka Lajos, Deák Ferencz Klein Gyula și Csucs Lajos din Ighiu au auzit că la mulți proprietari le-au tăiat viile, așa cred ei, că pentru ca să-l infrice să nu voteze pentru Dr. Szász Pál.

Bucezan Vasile, Morar Todor, Danila Ion, Ioancău George, Bucezan Andronic, Ruța Anghel și Anghel Stefan din Ighiu au votat de bună voe pentru Dr. Vajda și nu de frică, că nime nu i-a amenințat.

Márton József din Ighiu ci-că a aflat înainte de alegere cu citeva zile un billet lipit pe patelele casei, și în acela era scris, că jidovii să nu voteze cu unguru, că să vor prăpădi. Lui i-a fost tare frich!, dar totuși a votat cu Dr. Szász. După alegere la vre-o 2 săptămîni i-au tăiat peste 400 de vițe de vie.

Freindel Gyula notarul din Ighiu a fost, în calitate oficială, de

față la vorbirea de program a dlui Dr. Vajda, care a zis între altele: »In jurul acesta sunt mari moșii bisericești, și dacă ajungem noi la cîrmă, le împărțim între popor.« A mai zis că statul cumpără moșii și pe acelea aduce unguri streini, în loc să vi-le dea vouă, căci doar' nici voi nu aveți.

Jozsef Ignác din Ighiu zice, că în zis alegeții i-a spus Bistroi Anghel, să grijească cu cine votează. Nainte de alegere și după aceea i-au tăiat vre-o 80 de vițe de vie.

Jozsef Jenő știe, că în Ighiu înainte de alegere au amenințat pe alegători, că le dau foc și le taie viile, dacă nu votează pentru Dr. Vajda.

Brândușa George din Bărăbanț, zice, că i-a spus Placinta Ion și Crișan George, că au căpătat mîncare și beutură pentru voturi, dar' nu știe dela cine.

Neamț Simion din Bărăbanț au auzit că la preotul Francisc Boțan a fost petrecere pentru alegere. A auzit și aceea, că la jidanul Român Izsák încă au mîncat și beut, dar nu știe, cine și pentru-ce a dat mîncarea și beutura.

Szabó Ion sen. tot ca Neamț Simion.

Tot Ladislau I. Alexandru din Bărăbanț a văzut pe Botinaț Chirilă intrînd la preotul și a văzut, cînd Trișpa Mihailă a dus acolo vinars; a auzit apoi din oameni, că preotul Boțan a îndemnat pe alegători, cari a fost la el și au beut toată noaptea, să voteze pentru Dr. Vajda, ceea-ce alegătorii au făgădit. A auzit că la Român Izsák încă a fost aldămaș, pe care l'a dat jidovul pentru Dr. Szász, dar că cineva ar fi îndemnat pe alegători, să voteze pentru Dr. Szász, asta — n'a auzit'ol.

Roman Ion I. Valentin a fost la Român Izsák, unde o căpătat pine și vre-o 2 porții de vinars. Oamenii ziceau, că notariul le dă, pentru-că l'au ales.

Popa Vasilie I. Vasilie a auzit că atit la preotul, cit și la Român Izsák au mîncat și beut alegătorii.

Tot Valentin Ion I. Iosif din Bărăbanț a fost boactăr de noaptea, în noaptea înainte de alegere și a văzut din stradă la părintele Boțan în casă 4 alegători și alți oameni, cărora părintele le-a dat pâne, slănină, vin, bere, vinars și cite 2 țigări, a auzit apoi din oameni, că părintele i-a îndemnat să ție cu Dr. Vajda. A văzut, că înainte de alegere cu 2—3 zile și la Român Izsák au mîncat și beut alegătorii, dar nu știe pentru ce.

Pulcan George a văzut înainte de alegere pe Trișpa Mihailă — unul dintre corteșii lui Dr. Vajda — ducînd vinars și acesta i-a spus, că-l duce pentru alegătorii lui Dr. Vajda. A auzit că înainte de alegere cu 2—3 zile au fost alegătorii la Român Izsák și au mîncat și beut acolo, dar' nu știe, cine și pentru ce le-a dat mîncare și beutură.

Pulcan Gavrilă I. George a văzut pe Trișpa Mihailă ducînd — în ziua înainte de alegere — beutură la părintele Boțan, unde toată noaptea au mîncat și beut mulți oameni, între cari și 4 alegători.

Dan Petru a auzit, că au mîncat și beut și la părintele Boțan și la Român Izsák.

Cum să abonează „LIBERTATEA“.

Prețul foii »Libertatea« cu toate 3 adausele ei (așadar 4 foi), este 10 cor. pe an.

Economilor

o dăm cu următoarele prețuri scăzute:

»Libertatea« cu »Foaia Interesantă« împreună, pe an cu 5 cor. — »Tovărășia« li-să dă pe de-asupra, gratis! Așadar toate trei foile cu numai 5 cor. pe an!

Foaia de glume »Bobárnacii« să trimită numai celor ce o cer și plătesc pentru ea 1 cor. pe an pe de-asupra. Economii cari vreau să le alibă dară toate 4 foile, trimit 6 cor. pe an.

Și mai ieftine

să dau celor cari cer cel puțin 5 rînduri de foi pe-o adresă: Acestora le dăm: »Libertatea« cu »Foaia Interesantă« și »Tovărășia«, cu numai 4 cor. 40 fl. (adeică 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, cu 22 cor pe an sau 11 cor. pe jumătate de an).

Cei ce vreau toate 4 foile, cerute tot așa pe o singură adresă, le capătă în loc de 6 cor. cu numai 5 cor. pe an! (Așadar 5 rînduri de foi, pentru 5 abonați, avînd să le capete fiecare pe toate, le plătesc cu 25 cor. pe an sau 12 cor. 50 fl. pe jumătate de an!)

— »Foi Interesante« trimitem în adresa fiecăruia attea cite cere, avînd a netrimite pentru fiecare cite 1 cor. pe an.

Mulțumită publică.

Cu ocazulnea seratei festive date de corpul Inv. dela școala noastră din Orăștie în presa de Sft Andrei, au binevoit a contribui de bunăvoie pentru biblioteca școlară următorii preestimați:

Doamna Dr. Aurel Vlad, 5 cor.; dl Cor. Pop, 250 cor.; Mar. Racolța, Seb. Bornemisa, Dna Dr. R. Dobo, I. Moța, Teodor Vulpe și dșoara V. Domșa, cite 2 cor.; Nic. Branga, Dr. Sev. Orbonaș, G. Bogdănescu, Dna Branga, Dumitru Martin, Sim. Vințan, N. Tanase și Stef. Medrea, cite 1 cor.; Dna A. Cristea, 140 cor.; Adam Adămuți, Ion Simtion și Dem. Dirlea, cite 60 fl.; Volumnia Martin și Mar. Ivașc, cite 50 fl.; Mariți Nicol, dșoara Glodariu, dșoara Barit, Mar. Crăciun, Ios. Șofron, Ios. Popa, Mar. Săvut și Ios. Băru, cite 40 fl.; Mar. Boșorogan, Ad. Burlan și Adr. Dregioi, cite 30 fl.; Sofia Șutău, Sof. Romosan, Avr. Pasou, Mar. Băru, Floarea Filimon și Dochia N., cite 20 fl.; Il. Metea, 16 fl.; iar Mar. Laz. și Domnica Văidean, cite 10 fl. În total 37 cor. 36 fileri.

Primească toți cele mai calde mulțumiri pentru marimonioasele contribuiri.

Orăștie, 16 Dec. 1911.

C. Baicu,
Inv. dir.

Școală cu neștiutorii.

Publicăm mai jos o scrisoare pe care conducerea „Asociațiunii“, a celei mai mari însoțiri pentru luminarea poporului român din țările coroanei ungare, a trimis-o directorilor de Despărțăminte, ca îndemn să urnească de nou lucrarea pentru a învăța carte pe neștiutorii de carte din poporul nostru, — cel puțin pe cîți vor putea și cîți vor avea voe să învețe.

Scrisoarea e adresată numai conducătorilor Despărțămintelor, dar noi o tipărim aci pentru a lua știre despre ea tot poporul, — căci adevărurile ce să spun în ea, sînt mari și trebuie să le auză nu numai conducătorii despărțămintelor, ci și acei pe care ei sînt chemați a-i urni pe calea cea bună. Și credem că aflînd tot poporul cuprinsul acestei scrisori venită dela comitetul cel mare al Asociațiunii, va da mai ușor și mai repede ascultare chemării ce i-să va face de conducerile locale.

Să nu uite iubiiții noștri cetitori, că bărbatul, care împreună cu secretarul său, face chemarea asta: Președintele Asociațiunii dl Andrei Bârseanu, e unul din cei mai luminați fii ai neamului nostru, plin de mare iubire pentru acest neam și doritor de tot binele poporului său.

Dacă a ridicat Dzeu din mijlocul nostru fii așa buni și iubitori de poporul de care fac parte, — cade-să ca la bunele lor povețe, să nu rămînem reci și nepăsători, ci cu drag prinziînd fiecare îndemn venit dela inima lor cea mare românească, să punem toți mîna a împlini la ce ne îndrumă, — căci așa bine va fi și de noi ca singuratici, și de neamul nostru întreg.

Iată chemarea conducerii „Asociațiunii“:

Vremile în cari trăim ne poruncesc o apropiere sinceră de popor, cu gîndul curat de a-l smulge cît mai curînd din întunerecul neștiinței și a-l ridica în rîndul neamurilor culte, înțelegătoare de menirea lor în lume.

Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, cînd el va fi stăpîn pe o puternică cultură națională, care îi va putea înlesni lupta pentru viață, alături de celelalte popoare. Și să știe că cea dintîi cerință a oricărei culturi, e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu-și mai poate îndruma soarta pe cărări mai bune. Scăderea cea mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte! Cu durere trebuie să o spunem, că dintre toate neamurile țării noastre, numai Rutenii ne întrec cu neștiutorii de carte, toate celelalte sînt înaintea noastră!

Credem că a sosit timpul, cînd toți cărturarii trebuie să ne așternem pe muncă serioasă, pentru a mîntui poporul nostru de această rușine a neștiinței, de această robie a întunerecului, căci întîrzierea culturală a țării noastre, e o primejdie mare pentru însași ființa națională a poporului nostru!

În anii din urmă, sub scutul „Asociațiunii“ s'au ținut mai multe cursuri de analfabeți (școale cu neștiutorii) cari, ca început, au dat roade destul de multumitoare. Dar greutățile începutului au făcut pe mulți cărturari să se lase de urmarea acestor cursuri pornite cu multă însuflețire, așa că în iarna trecută, după știrile ce le avem, s'au instruit analfabeți abia în 23 de comune, din cele peste 3000 cîte avem.

„Asociațiunea“ își ține de datorință a îndemna din nou toate despărțămintele sale, să iee iarăși înainte învățarea neștiutorilor în cursul acestei ierni, și să stărue pe lîngă domnii preoți și învățători dela sate, să nu se sperie de greutățile ce le întîmpină chiar și din partea sătenilor, ci să le țină la început cu ascultători puțini, pe cari să și deie silința a-i învăța bine scrisul și cetitul, ca să fie pildă vie pentru cei îndărătnici și nepricepuți.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țărani neștiutorii de carte interesul față de scris și cetit, sînt șezătorile culturale, cari să pot aranja Duminea și în sărbători. La aceste șezători, pe lîngă cetirea din scriitorii noștri mai de seamă, făcută de către domnii noștri preoți, învățători sau alți cărturari, să cetească și cîte un țaran mai priceput, iar tineretul să declame și să cînte felurite poezii și cîntări.

Cu privilegiul acestor șezători, cărturarii să lămurească țaranilor restul Asociațiunii, să i îndemne să se înscrie membri ajutători, arătîndu-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor. și cetindu-le părți din aceste broșuri. Tot la aceste șezători să se stărue și pentru înființarea agențiilor Asociațiunii.

Pe lîngă aceste șezători, domnii învățători să facă în fiecare Duminecă deprinderi de scris și cetit cu tineretul ieșit de curînd din școală. La aceste deprinderi să fie primiți și neștiutorii, pentru a le trezi dragostea față de carte.

Pentru a răsplăti întru cîtva munca săvîrșită, Comitetul Asociațiunii va împărți 10 premii de cîte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari pînă la 1 Mai 1912 vor vedea prin direcțiunile despărțămintelor, că au instruit în scris și cetit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1911/12. Pe lîngă aceste premii, despărțămintele de sigur vor mai împărți și altele, fie din averea lor, fie din darurile băncilor și singuraticilor.

Comitetul central al Asociațiunii pentru a înlesni ținerea acestor cursuri a hotărît să pună la îndemna despărțămintelor abecedarul pentru analfabeți înscris de I. Bota. Despărțămintele, cari aranjează cursuri de cetit, sînt invitate deci să înainteze comitetului central o cerere, arătînd de cîte exemplare din Abecedarul au lipsă. Despărțămintele vor înainta această cerere numai după ce vor fi primit rapoarte dela preoții și învățătorii din comunele de pe cuprînsul lor, cîți ascultători sînt în fiecare curs. Trebuie deci să aibă grijă ca abecedarele să nu să risipească fără nici un folos.

Atragem luarea aminte tuturor, că cursurile de analfabeți (școalele de învățat cetit și scris pe neștiutorii) nu pot fi oprite de deregătorile administrative ale statului, fiind că, conform statutelor, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari ținesc înaintea culturii noastre.

Facem încă o dată chemare călduroasă către toți directorii despărțămintelor Asociațiunii și către toți cărturarii noștri, să țină în timpul acestei ierni școli cu neștiutorii, căci numai cu ajutorul acestora putem înlesni pătrunderea culturii în straturile largi ale poporului nostru.

Sibiu, 10 Decembrie 1911.

Andrei Bârseanu, Oct. C. Tăslăuanu,
președinte. secretar.

Correspondență

Din jurul Băiței.

Imi saltă inima de bucurie, cînd aud de un lucru bun, în vre-un ținut locuit de Români, și mi-se umple sufletul de durere cînd aud vorbe slabe, cînd văd că lucrurile merg spre prăpastie în cutare și cutare ținut. Mă duce gîndul la satele din „Țara-Băiței“ (cot. Haniadoarei) unde Românii sînt o mare aproape lipsită de străini, și numai ici și colea și-a vîrît nasul cîte un Jidan, care apoi l'a supt pe Român de bănișorii săi și de sănătate, dîndu-i beutură rea ca otrava. Și-apoi acolo unde să încuibă un rău, vin și celelalte toate.

În timpurile mai vechi, cînd oamenii erau mai puțini, duceau parcă o viață mai bună; pămîntul era mai roditor, că nu era așa stors ca azi, mai avea și răgaz de odihnă. Azi nu, că-s oamenii mai mulți și toți îi cer hrana... Afară de aceea o mare parte din locuitorii acestor ținuturi, își găsesc mijloacele de trai lucrînd ca băieți la minele de aur din jurul Băiței. Acum însă s'au sfîrșit și acestea. Pămîntul de asemenea, prin prea multă folosire fără gunoarea de lipsă și schimbul de plante, s'a slăbit, dările au crescut și bietul om e silit să-și ia bățul pribegiei, să caute pe aiurea muncă și cîștig. Îți pică sufletul de durere, cînd vezi pe cîte un băețandru de 15—19 ani, întorcîndu-se dela lucru de prin ținuturi străine, galbin la față, cu haine rupte și cu cîte o traistă în spate. Vin sărmanii pe la satele lor, să și mai vadă părinții și satul, iar cei căsătorii să-și mai pun la cale lucrurile economiei, pentru ca apoi să plece iarăși la dram greu. Asta a ajuns a fi un lucru de toate zilele pe aici, așa încît nu arareori auzi prin aceste comune cuvintele: „Hei frate! mîne merg și eu la Vulcan, Petrojeni, etc.“

Stînd astfel lucrurile, oamenii sînt copleșiți de grija de a-și acoperi trebuințele pentru viață, și puțîn pot să se gîndească la înaintare și la un trai mai bun. — Nu zic, că nu s'ar afla aici și oameni

cu stare bună, oameni culți și deștepți, dar partea cea mai mare e așa, cum am descris-o mai sus.

Dacă însă nu-ți dă țara Băiței în deajuns hrana trupească, în schimb însă îți satură ochii sufletești de priveliști admirabile. Natura e pe aici atît de bogată în frumuseți naturale, încît un călător străin nu să satură să privească zile întregi frumosul ținut muntos ardelenesc. E o plăcere să mergi vara pe drumul de țară ce duce prin Crăciunești, printre stîncile de piatră cari să înalță drept în sus de amîndouă părțile, dîndu-ți fiorul că în ori ce clipă pot cădea asupra ta. Printre aceste stînci șerpuește apa zisă „Caianul“, care, dacă ne-am putea înțelege cu ea, ne-ar spune prin mormurul său suferințele și întreagă viața oamenilor din această comună, de care Dzeu nu și-a nitat cu totul și care dacă o asemănăm cu satele vecine, stă binișor, mulțumită bătrînelui și respectatului preot E. Cosma precum și tînarului și harnicului preot S. Rusan. Crăciuneștenii își au biserică și școala lor confesională, unde își pot cultiva limba. Cîțiva fii ai acestei comune au ajuns pe la școli înalte.

Dar, durere, aceștia sînt foarte puțini. Ar fi de dorit ca cei chemați să se nizuiască tot mai mult pentru înaintarea acestor frați ai lor, să le dea sfaturi, să le cetească foi, să-i îndemne a și le aduce și ei, ca astfel să se obișnuiască tot mai mult cu cetitul: Căci știm cu toți, că acela, care nu știe ceti și scrie, e azi ca mort. Apoi va sosi iacă timpul, cînd și dreptul de vot să va da numai știutorilor de carte. Și atunci ce vom face dacă nu vom cîntă să ne îngrijim mai din vreme, că, dacă nu noi, cel puțin copiii noștri să se împărtășească de darul științei ce nouă ni a lipsit?

Nori grei de furtună să ridică asupra noastră. Să fac stîrșiri să ni-să răpească limba, legea, ce avem mai scump, voesc să ne bată a, a zicînd la noi acasă, pe pămîntul locuit de sute și mii de ani. Și norii acestei primejdie numai așa îi vom putea delătura, dacă vom învăța carte, vom ceti foi, din cari să vedem cum fac alte neamuri mai culte decît noi, pe care să le urmărim!

E lucru natural, ca omul după o muncă obositoare de 6 zile, să aibă și puțînă pauză și desfătare. Și în loc ca să meargă în circiuma jidanului să și cheltuiască banii cîștigați cu trudă peste săptămîna, mai bine face cel-ce ia în mîna „Libertatea“ din care află cum mai merg trebile țării, ce noutăți mai sînt în lume și altele. Iar cînd s'a săturat de aceasta, ia „Tovărășia“ din care poate afla o mulțime de îndrumări bune la economia sa, și în sfîrșit să se desfăteze cetînd „Foia Interesantă“ și glumele foaie „Bobărnacii“. Făcînd astfel, omul va avea vederea mai largă, despre stările din lume

nu va mai asculta de toate minciunile, ce-i va spune un „troanăr“ de pe drumuri, ci va ști și el, ce să poate și ce nu. Căci foile bune te învață să fii om. După părerea mea, foile pomenite sunt cele mai potrivite pentru popor, fiind scrise pe înțelesul tuturor, și ele hrănesc sufletul acelor cari le cetesc, și cu lucruri serioase, și cu glume și cu alte desfătări. Deci cei cari sunteți chemați, răspândiți aceste foi între popor, iar voi poporenilor ascultați sfaturile bineveitorilor vostri, cărora le veți fi mulțumitori odată pentru aceasta.

Iubiților consăteni! Porniți cu pas mai viu pe calea înțelepciunii, a binelui. Puneți-vă toate puterile pentru scopul mareț de a vă lumina, și nu vă lăsați calăuziți de cuvintele: „Cum am trăit eu, să trăiască și copiii mei“, — sau: „Cum a trăit tata, oiul trâl și eu“, — că aceste vorbe nu mai răspund înțelepciunii zilelor noastre de azi!

Trăim alte vremuri. Trebuie să ne înarmăm pentru viață cu alte arme!

Rămâneți credincioși legii străbune și neamului, dar bateți-vă după învățatură!

Așa vă sfătuește, frați țărani:

Un fiu îndepărtat.

Spargerea dela banca „Patria“

— Din Blaj. —

Stimbată spre Duminecă noaptea în 16 spre 17 Dec. n., s'a săvârșit la Blaj o foarte cutezată spargere la banca „Patria“. Hoții au furat toți banii de hirtie ce erau în cassa de fer a băncii, 40.000 cor. Să vede că pregătirile le-au făcut demult. Căci deja înainte cu oțeva săptămâni mai încercaseră spargerea, dar n'au reușit. Pe spărgători i-a ajutat mult faptul, că banca să află singură în curte, o casă spre piață, și noaptea, după ce s'au dus funcționarii, nu să află nici un om în casă și curte. Hoții au descuiat poarta cu cheie falsă au intrat și au lucrat fără frică că prin zgomotul lor trezesc pe cineva. Pe cînd lucrau înse mai bine au fost descoperiți și alungați de un păzitor de noapte și de un gendarm. Și asta pentru că ei au uitat să încue iarăși poarta după ce au intrat. — Despre cutezata întâmplare să scrie „Românului“ următoarea corespondență.

„Astă noapte (sâmbătă spre duminică) între orele 1—3, niște hoți îndrăzneți din cele afară, au pătruns în localul băncii „Patria“ și au jefuit toți banii de hirtie (bancnote de cîte 10—1000 cor.) în sumă de 40.000 cor. cu cari au reușit să scape dinaintea paznicului de noapte și dinaintea jandarmului ce făcea slujba de noapte. Furtul foarte îndrăzneț, s'a săvârșit, cam în vreme de 2 ore. O întâmplare norocoasă a făcut, ca hoții să nu poată joși după bunul lor plac institutul. Anume, paznicul de noapte după ora 1 s'a învîrțit în jurul băncii, pentru a vedea dacă e totul în or-

dine. Și cum înainte de asta cu 2 săptămâni iar a încercat cineva să jefuiască la bancă — paznicul trecînd pe lângă bancă, așa ca de întâmplare a încercat la ușa de către piață să vadă, dacă e închisă? Spre marea lui mirare a aflat ușa descuiată, iar în sala de lucrare a băncii a văzut lumina! Din du-și seama despre ceace să ptrece în bancă și știind, că jandarmul încă era prin piață, a început să strige, „tulai, fără banca!“ Auzind jandarmul într'o minută a fost acolo și au pus amîndoi minile pe mînerul porții de către piață, pe care o aflase descuiată, pentru a putea prinde pe cei din lăuntru. Hoții, au simțit că sunt în primejdie și au încercat îndată să scape tot prin poarta unde să afla jandarmul și paznicul. Hoții voiau acum să deschidă ușa, jandarmul și paznicul ținea din toate puterile. Întrebînd jandarmul, că cine-i în lăuntru și provocîndu-i să se deie prinși de bună voie, li s'a răspuns prin 2 puscături de revolver! Atunci jandarmul a lăsat de ușe și s'a folosit de armă. A împușcat odată, încît glonțul a trecut prin toate ușile și ferestrele! S'a temut însă, să între în lăuntru. Într'acestea hoții au reușit să scape prin ușa ce să afla către curte și au sărit în grădina „Căsi centrale capitalare“ de unde apoi au ajuns într'o ulicioară față de biserica curții mitropolitane și de acolo au luat drumul spre Teiuș, spre a lua cel mai apropiat tren și să se ducă în altă parte, unde să-și împărțească „rodul muncii“ lor primejliose.

Toate aceste s'au petrecut în vreme de vre-o 10 minute. În urma împușcării jandarmerești s'au sculat vecinii, cari auzind și zgomot mare, au alergat spre bancă, dar atunci era tîrziu: hoții au fost scăpați, ducînd cu ei 40.000 cor. în hirtie.

A fost vestit numai decît directorul Hodoșiu, contabilul Muntean și cassarul Moldovan, cari îndată au alergat la fața locului, au aflat ușile de fer, cari încușurau despărțămîntul cassarului, s'au descurat, cassa stricată și găurită cu sîredelul, banii de argint toți grămada pe masă, hirtiele de valoare în preț de 600.000 cor., toate pachetate în postavul tăiat dela masa directorului și gata de a fi duse. Din cele văzute s'a făcut socoteala că lucrarea asta a durat vreme de barem 2 cîsurii.

Toate instrumentele erau acolo, iar pe masa cea mare era lumina electrică de care s'au folosit hoții. Un pachet întreg de instrumente era nedesfăcut. În curte s'au aflat o păreche de galoși (păpuși de gumi ce să trag peste cei de piele pe vreme ploioasă), iar în grădina „Căsei centrale“ încă o păreche și în capătul ulitei pe unde au scăpat s'a mai aflat unul. Tot în curtea băncii s'a aflat și un inel, pe care să află niște inițiale, Săm că hoții erau trei și erau „domni cu păpuși de gumi peste cei de piele, pe care poate i-au luat numai ca să nu li se audă pașii.

Pe 2 dintre hoși i-au prins jandarmii în comuna, Cîstetul-Romănesc, pe linia dintre Blaj și Teiuș, și i-au adus cu trenul napoi la Blaj.

Căci directorul băncii, cît ce a aflat de îndrăznețul furt, a luat niște birji cu cari s'au dus jandarmii în urma hoților. Totodată s'a dat de știere prin telefon și la jandarmurile învecinate, cum și gărilor.

Acum hoții, doi, să află la jandarmerie și nu vreau să vorbească

decît „grecește“. Oțnerul jandarmilor a rugat pe directorul băncii să-i deie un tîlmăciu, căci hoții nu vreau să vorbească numai grecește.

S'au dus apoi acolo dnii profesori de limba greacă, dela gimnaziul din Blaj, Alex. Ciura și Oct. Bonfiniu Banfi, cari apoi au aflat, că acești oameni primejliși de fapt sunt Greci și au pașaportul din Atena. S'au aflat la ei bani din România, Grecia, Turcia și Ungaria. Bani dela „Patria“ nu i-au găsit la ei. Șeful dela gara cea veche spune, că un străin, la fel cu acești doi prinși, s'a dus cu trenul către Sighișoara, dar n'a cerut bilet nici într'o limbă, numai numele »Szeges várt“ i-a spus. Spune, că avea la el 3 pachete mici, și că lui i-s'a părut lucru bănuitor.

Se crede, că banii sunt la aște din urmă, despre care acești doi prinși tăgăduesc. Ei spun, că numai amîndoi au fost, dar despre furt (că s'a luat din bani) n'au cunoștință. Unul dintre ei spune: „Mă mir, că în țara asta să întâmplă astfel de lucruri. La noi în Turcia, nu s'a întâmplat, nici nu să întâmplă, ca omul să fie prins în drum și legat“.

S'a aflat că ei știu vorbi și românește. Cînd prof. Ciura le pune întrebări în limba greacă, unul i-a zis românește. „Nu ști bine grecește!“ Iar unei femei, care a trăit 12 ani în Grecia și vorbește după dialectul din Grecia, încă i-a răspuns românește: „Nu ști chiar bine grecește!“

Să crede, că și pe al treilea îl vor afla jandarmii.

NOUȚĂȚI

Intîia serată literară aranjată de Despărțămîntul Orăștiei al „Asociațiunii“ Dumineca trecută d. a., — a reușit de tot frumos. Dl. Dr. Boca, a deschis serata prin o vorbire potrivită, primită de public cu aplauze.

Dl. Sebastian Bornemisa a ținut apoi o interesantă conferință asupra alor doi poeți: O. Lecca și Cincinat Pavelescu, scoțînd la iveală ce e mai frumos în rodul talentului lor și făcînd cîteva cetiri alese din ei. A plăcut și a fost aplaudat.

A urmat un drăguț quartet cîntat de 4 dșoare și 4 domni: toate voci distinse din corul Reuniunii rom. de cîntări de aici. Neputîndu-le sta la dispoziție dirigentul Reuniunii noastre, cî tărății au fost instruați de dirigentul reuniunii săsești. Au cîntat cu multă acurateță și fineță.

Dșoara Cristea, a declamat apoi, curat și cu frumoasă pronunțare, „Regina Ostrogoților“ de Coșbuc, dovedindu să o inteligentă declamatoare, care a fost răsplătită cu vii aplauze.

Dl. Adr. Cristea a cîntat o piesă pe ales (Vilva băii) din volumul dlui Al. Ciura, prezentînd pe delicatul autor și celor ce nu l'ar fi cunoscut încă.

Serata a fost încheiată prin o nouă cîntare quartet a aceluiași persoane. S'au prcdus de nou admirabil!

Totul a fost bine pregătît. Dacă ne-a părut rău de ceva, a fost numai, că prea scurtă a fost serata.

Dorim ca celelalte să urmeze cît de curînd.

„Mai curînd piatra de granit“!

Am avut zilele astea o zi de bucurie sufletească. Din o comună din jurul Orăștiei ne-a venit în redacție un țaran tînăr, cu fața albă fină, mai curînd față de domn ca de țaran, — căci e mlădița unei familii altfel mult ridicate peste nivelul familiilor țărănești de rînd — și ne spune:

„Voesc să abonez „Libertatea“...

— Cum te chiamă?

— Traian X...

Nu-l cunoscusem. Numele lui însă mi-a atras îndată luarea aminte asupra lui. O tristă întâmplare dela alegerea trecută de deputat dela Orăștie, ne-a scos la iveală pe acest tînăr. Tatăl său, un țaran din cei mai inteligenți ce aveam prin acest ținut, și om cu frumoase venite ca țaran, că are multe meșteșuguri, — a fost prins de mrejele diavolești a evreului Farkas, care i-a făgăduit — crîșmă, biserica diavolului, numai să-și calce în picioare tot trecutul său frumos de până atunci, și să primească ploaia de hule ce va cădea asupra lui și să meargă cu jidanii... Cercat'au cei mai buni fii ai neamului nostru să oprească pe fruntașul țaran în căderea lui, n'a plătit nimic. Diavolul crîșmei îl stăpînea, lăcomia după „fericirea“ ce o poate da o crîșmă, l'a orbit și s'a dus cu pălăria trasă pe ochi, cu capu'n pămînt, ca un răufăcător, nainte, înfruntînd scripările și ploaia de hule a fraților săi, și a ajutat să cadă mîndrul nume al Românilor din cercul Orăștiei, ca o floare frumoasă, în tină, la picioarele unui jidan, blăstămat, care să calce pe ea rîzînd diavolește și bătîndu-și joc de toată nația românească și de Christosul ei!

Am zberat cu toții ca mîșcați din inimă de un cine turbat. Și am ocărît pe vizitatorii noștri și i-am pus cu numele și i-am certat. Căci greu sîngera inima noastră și nici azi nu s'au închis ranele ce ei ni au dat prin aceea, că am pus și ei mîna pe prăseaua pumnalului strein și au îndesat de el în peptul maicei noastre națiuni.

Atunci ne-a venit la redacție o scrisoare minunată, dela fiul omului rătăcit, în care tinerul lui suflet, striga alături cu noi de durere, pentru fapta grozavă a tatălui său! Să lăpăda de ea și jara nainte lui Dumnezeu, că el nici odată nu va putea cădea în păcatul greu al tatălui său, și își picura cu lacrimi nevinovate scrisoarea prin care își vărsa scriba față de fapta părintelui său.

Au urmat împlinirea făgăduințelor jidovești. Omul nostru și-a căpătat crîșma. O fi vizînd la spir și bere, își vede „vizul“ cu ochii.

Și-o fi punând și copiii să-i ajute să primească creșterea dela bețivi și să le miroase duhoarea și să le sufere vorbele cele „faine”. Aproape uitasem de povestea asta, mică și tristă, — cînd zilele astea ne veni în casă tînărul Traian, pe care personal nu-l cunoscusem.

— Vreau să abonez „Libertatea.”

M'am uitat în ochii lui albaștri și în fața lui albă și l'am întrebat:

— Așadar d-ta ești Traian X? Și cum mai stăm cu părerile de-atunci? Schimbatu-ți-le-ai?

— Eu? Întrebă mîndru frumosul tiner. *Mai curînd să schimbă și să prefacă piatra de granit!*

Ne-a căzut așa de bine sufletului declarația cinstită a tinerului. Și o luăm de semn bun pentru viitorul acestui neam în acest jur. Că, Doamne, ce e mai ușor, ca a cădea în cursa celor ce umblă după noi cu ispite, cari vreau răul acestui neam, stricarea sufletescă și potopirea lui! Iar dacă să află în mijlocul poporului nostru încă suferite, macar în rîndurile celor mai tineri, care nici cînd răsplata trădării o au în mînă, nu sunt fericiți de ea, ci mai curînd simt scribă pentru ea și vin la noi să le dăm hrana sufletescă cinstită și românească pe care știu că o capătă aici, — apoi, Doamne înmulțește și ține-ne aceste suflete, că noi nu mai desnădăjduim de viitorul nostru! Nu.

Traiane dragă! Acea-ce ne-ai spus nouă sărbătorește, fie evangelia credinței tale în toate zilele vieții tale și propovăduiește-o și celor-ce îți trec pe dinaintea zi de zi, și Dumnezeu te va ține și numele cu cinste pomenit îți va fi de cei de față și cei viitorii!

Logodnă. Dăoara Elvira Moțiu și dl. Dr. Eugen Tătar, Micoș-Dava, fidațații! Sincere felicitări!

Cosinzeana, revista literară ilustrată, care aduce nuvele, poezii și știri felurite frumoase și instructive, apoi chipuri interesante din toate părțile lumii, trimite numărul de Crăciun gratuit tuturor cari doresc să-l cunoască și o cer până în 30 Decembrie n.

A să cere prin o corespondență la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie — Szászváros. Numerii ei de probă ești până acum, 5, să capătă cu cor. 1.20 franco.

În Vidra, la biserica din mijloc, s'a sărbătorit frumos amintirea Sfîntului Andrei, ca pomenire a Metropolitului Andrei Șaguna. Dela biserică s'a dus tot poporul în procesiune la sfîntirea școalelor nouă care numai în anul tr. s'au putut găta, școli frumoase și mărețe, lauda vrednicilor Moșii Dl. învățător cu școlarii au cîntat cîntări frumoase spre marea mîngăiere a poporului și dl. preot a cuvîntat cuminte despre marele Arhiepiscop Andrei Șaguna. A vorbit și dl. învățător despre creșterea bună a co-

pillor. A fost o sărbătoare frumoasă și întăritoare de suflete.

Crîșme închise! În comuna Șpring (comit. Albei-inf.) la stăruința preotului Ioan Crăciun, comitetul comunal a hotărît acum în toamnă închiderea crîșmelor în Duminică și sărbători și anume de Sîmbătă seara până Luni dimineața. Comitatul în două rînduri a respins hotărîrea comitetului comunal, a 3-oară însă a întărit-o. Astfel de hotărîri sunt adevărată binefacere pentru poporul dela sate în toate privințele.

Teatru în Orăștie. După cum aflăm, societatea română va da a doua zi de Crăciun în sala dela hotel „Central” piesa „Barbierul de Sevilla” de Beaumarchais, în traducerea dlui H. Lecca. După teatru va urma dans.

Vrei să faci bucurie băieților? Dacă da, comandă-le de Crăciun dela „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie — (Szászváros) o traistă de școală pentru dus cărțile; e frumoasă, cu chipuri pe copertă, și costă numai cor. 1.30 fleri.

Cunnie. Dușoara Elisabeta Ursu și dl. Drăgan Mariș inv. în Sîrbi, și-au serbat cununia religioasă Duminică în 26 Nov. n. în biserica gr. or. rom. din Sebeșul săsesc.

— Dl. Niculiță Marta, farmacist în Șăitin (comit. Cenad) și-a sărbătorit cununia cu dăoara Mărioara Roșcău de acolo, în 11 Dec.

— Dăoara Victoria Alexă învățătoare și Gheorghe Narița inv. căsătorii. Vidra-de-sus, Nov. 1911.

Noroc și fericire!

— Dr. Lambl, directorul clinicii din Varșovia scrie: Eu pun apă amară naturată *Francisc Iosif* mai presus de toate celelalte purgative în toate acele cazuri, cînd e vorba de a ajunge la efect sigur și cu deze mici. (209) 23—30

Trei monoloage, foarte interesante și cu mult haz, a scos de sub tipar „Librăria Națională” S. Bornemisa dela Orăștie — pe cari le recomandă mai ales tineretului, care vrea să joace teatru. Acestea sunt: „Musca”, „Nasul” și „Intia scrisoare de dragoste”. Fiecare costă câte 20 fil. și 2 fil. da una pentru porto. Cine le comandă toate trei, le capătă cu 50 fileri franco.

Fărină fină!

Aduc la cunoștința on. public din loc și jur, că, pentru sărbătorile ce să apropie, mi-am procurat cea mai bună făină, atît pentru colaci cit și pentru pîne și o vînd în prețurile cele mai favorabile!

Cu stimă:
Abraham Manó
comerciant, Orăștie.

Toate **Cărțile școlare** și recuizitele de lipsă școlarilor la scris și la desen, — să află la „LIBRĂRIA NAȚIONALĂ” S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros)

Noutăți Literare!

Cele mai plăcute daruri pentru Crăciun sunt cărțile noi, cari alungă uritul și desfată sufletul! Cel ce vrea să aibă clipe de veselie, să comandeze la „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie — (Szászváros), următoarele cărți noi:

- E. Suci: „Țiganul în căruță”, (piesă teatrală), 30 fil.
- E. Suci: „Sara pe uliță”, (piesă teatrală), 20 fil.
- V. Stoica: „Scrisori”, (piesă trad.), 30 fil.
- S. Bornemisa: „Nasul”, (monolog comic trad.), 20 fil.
- S. Bornemisa: „Musca”, monolog vesel tradus în versuri, 20 fil.
- S. Bornemisa: Intia scrisoare de dragoste (monolog comic, trad.), 20 fil.
- Ilie Juca: Sături și povești, 20 fil.
- Bălăior și Tămăiță, 15 povești, 20 fil.

Cel-ce le comandă toate le capătă în loc de cor. 2'10×20 bani pentru porto, cu numai 1'80 franco.

Alte cărți noi sosite la „Librăria Națională”, din Orăștie sunt următoarele-

- Ciura: Amintiri, cor. 1'60.
- Iorga: Ceva despre Ardealul românesc, 60 fil.
- Iorga: Sărbările dela Blaj, 30 fil.
- Elefterescu: Cartea neamului, calendar, 2 cor.
- Predicele lui Anton Zvireanu cor. 1 00
- Sofia Nădejde: Patimi, 2 cor.
- ” ” Robia Banului, 2 cor.
- G. Maupassant: Inima noastră, roman, cor. 2'50
- D. Alessiu: Cultura legumelor, c. 2'75.
- ” ” pomilor, cor. 2'25.
- ” ” Creșterea păsărilor domestice, cor. 1'50
- Calendarul Minervei, cor. 1'25.
- Florantini: Anecdote alese, 50 fil.

Pentru porto de fiecare carte să se trimită 10—20 bani; iar dacă cineva vrea să fie sigur, că pe postă cărțile nu i-să pierd, să trimită pentru recomandație deosebit încă 25 bani.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul V. O. în M. Amintirea va apare.

Călătoria cu automobilul. Călătoria cu automobilul e o plăcere fermecătoare. Zbori ca prin vis, — și totuși foarte ieftin, deoarece prețurile sunt foarte reduse. — *La Piski 8 cor., Deva 15 cor., Cugir 13 cor., Gelmar 6 cor., Geoagiu-sat 7 cor., Alba-Iulia 30 cor., La gaură 3 cor., Mersurile să înțeleg tour-retour (dusul și venitul). În automobil sunt 5 șesături. Diferite ture (distanțe, călătorii), să fac în prețuri moderate. — Automobilul este închis, deci scutit de frig.*

Comandele să fac în farmacie la CORNEL DEMETER, Orăștie — Szászváros.

1 Candidat de avocat

și
1 scriitor

află aplicare numai decît în cancelaria advocațională a subscrișului:

Dr. IOAN MARGITA, adv.
Geoagiu-de-Jos (Algyógy).

Proprietarii de vii

cari au lipsă în quant mai mare de

Pari de vie

obli, de brad (moliv), lungimea 3—6 m. să se adreseze subscrișului:

Teodor Toader, preot
Mirișel u. p. Reketo,
(comitatul Cluj).

(408) 1—3

Cărți cu prețuri foarte reduse

potrivite ca daruri de Crăciun și anul nou, să capătă dela autorul *Ioan Baciu*, preot în Șoimuș (u. p. Nagy-Sajó) dar numai până la finea anului curent st. v. și anumit:

- Petru Rareș 1 exemplar 20 bani, 10 exemplare numai 1 coroană.
- Souveniri de călătorie 1 exemplar 10 bani, 10 exemplare numai 50 bani.
- Resplata păcătosului 1 exemplar 10 bani, 10 exem. numai 50 bani.
- Isvorul Precestei 1 exemplar 5 bani, 10 exem. 25 bani. (394) 3—4

Fîn

Cei-ce din ținuturi lipsite de nutreț doresc a aduna fîn în măsură mai mare, pot afla fîn mult în comunele din Munții apuseni: Mogoș, Bucium, Corna Abrud, Cărpiniș, Vărtop, Roșia, Șohodol, Bistra și Lupșa, unde fîn s'a făcut mult în ăstan și mai e și rezervă de anul trecut, iar vite sunt prea puține.

Doritorii să se adreseze la părintele *Vasile David*, în Mogoș-Mămăligani (p. u. Bucsony-Bucsum), care însuși are 20—25 cară mari, iar alți proprietari ofte 30—50 cară. 1—2

Casă de vînzare.

Casa din strada Sacului Nr. 19 din Orăștie, o fac de vînzare din mînă liberă.

Informații în casă. (409) 1—3

Nu credeți

că răul să duce dela sine. Cînd sunteți bolnavi trebuie să vedeți îndată de ajutor, căci, tusa, durerea de piept, lipsa de apetit, răgușala, sudoare de noapte, slăbiciunea, sunt de regulă, prevestitorii morburilor mai grele. Dacă apar astfel de simptome, nu așteptați, ci comandați sirupul de miere de teiu, care liniștește tusa, domolește durerea de piept, discolivă foarte bine fi-gma, oprește asudarea noaptea, readuce apetitul, mărește greutatea corpului, ușurează respirația, alungă neliniștea de noapte și oprește desvoltarea celui mai mare rău. Dacă comandați o sticlă de probă, cu K 3. — sau o sticlă mare cu K 5. — atunci adresați epistola D tră sau mandatul postal la

farmacia HUGÓ ÖRKÉNY
Budapesta, str. Thököly
28 Depôt 110.

STEFAN RECSKA

cofetar în ORĂȘTIE,
recomandă
decorațiile de pom de Crăciun

pregătite de el însuși, cu următoarele prețuri: (410) 1—2

- 56 bucăți decorății de pom de Crăciun, cu 1 coroană.
- 120 bucăți decorății de pom de Crăciun — 2 corone.
- 1 klg. bomboane salon mol 3 corone.
- 1 klg. bomb. ciocolată, mesteacă, 5 corone.
- 1 klg. bomboane marșiplan curat, 5.60 corone.
- 1 klg. prăjituri de thea 3'60 cor.

„Calendarul Național“ pe 1912.

Intocmit de redacția foilor dela Orăștie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet! El ne arată pe:

— **Mihai Viteazul** intrând biruitor prin poarta cetății dela Alba-Iulia, după ce a cucerit Ardealul, și ajungând acum el Domn și peste acest colț de țară românesc! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme: **Domn al tuturor Românilor!** — Ne arată apoi pe:

— **Tudor Vladimirescu**, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din București și primește jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: **Prinderea lui Tudor Vladimirescu** de către mișei Greci și Turci, de-l duc și-l omoară! Și alte multe chipuri interesante și plăcute.

Apoi bogat material de cetit: povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.

Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Național“, care ne arată felurile scrisori de pe fața pământului!

Văzut-ai vreodată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai ușor; dar grecească monumentală și grecească iikirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo și Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rînd? apoi evreiască zisă „Meruba“ și cea zisă „hebraică“, cu puncte și fără puncte? și în urmă cea „rabinică“? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care știe scrie, e deosebit printre ceilalți, ca la noi un popă printre alți oameni fără carte.

Dar scrisoarea sirlană văzut-ai? E de tot fină și încurcată. Mai aleasă și ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curățică și sprintenă?

Și-apoi de sigur n'ai văzut scrisoarea „sanscrită“, a vechilor Indieni, scrisoare pe care ei o numesc „scrisoarea Zeilor“, căci, zic ai, ar fi cea mai desăvîrșită de pe lume!

Ori văzut-ai scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori punct ori cerculețe sau alte cîrnituri, ci numai icuri în 3 colțuri, așezate în toate formele! Și tu după așezarea lor să ghicești ce e scris cu ele?

Și mai ales văzut-ai scrisoare de hieroglif? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglif are vre-o 2000 de semne sau „litere“, pe care trebuie să le știi, de vrei să poți ceți cu scrisoarea asta!

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflați, tipărite aievea, în „Calendarul Național“ de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înșirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 șire, iar din ciudatele hieroglif să dau două fețe întregi!

Prețul unui Calendar 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe, li-să dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (cînd li-să trimite în pachete pe postă) li-să socotește calendarul în numai 11 cr. (22 fil.), avînd însă a-și plăti ei și posta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe așteptare, avînd a plăti prețul lor după vînzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul, și își plătesc și posta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cel ce cer mai puțin ca 12 exemplare, le plătesc cu cite 14 cr. (28 fil.), căci la aceștia noi plătim și posta (cite 5 fileri de fiecare Calendar, fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de postă închis, și în forma asta posta nu primește pachetele neplătite.

Trimiteți cereri și bani la

Admin. Libertatea în Orăștie (Szászváros).

Viță altoită în verde cu radacină, de vînzare.

Va atragem atențiunea, fraților Români, asupra viței în verde, cu rădăcină, fiind constatată de cei mai învățați vierii că sunt mai trainice și mai bune. Și acestea să pot căpăta numai la Societatea noastră română, care să lucră sub îngrijirea noastră proprie. — Prețul este 1000 bucăți clasa I a 170 cor.; viță altoită în verde, cl. II cu rădăcină, 1000 buc. cu 80 cor.; viță altoită în verde, fără rădăcină, 10000 buc. cu 70 cor.

— La cerere trimitem catalog de soiuri, gratis. Cei ce fac comanda mai mari, capătă rabat însemnat.

Teodor Pârvu și soții

proprietarii de viță de vîlă altoită în verde și în uscat.
Ternova, Nr. 10 (com. Arad).

Teatrul cinematografic „ERZSÉBET“

SÂMBĂTA, în 23 Dec. n. 1911

în sala „Transsylvania“ din Orăștie

dă trei reprezentații:

două pentru copii: dela 4—6 ore și dela 6—8 ore cu prețuri de jumătate!

Iar seara 1/2 la 9 ore cu prețurile regulate vin înainte spre reprezentare:

Scrisoare către Îngerul POLYSEUCT

dramă din istoria creștinismului în vremea prigonirilor romane. Colorat admirabil.

NICK WINTER
ȘI STAFETA DIPLOMATULUI.

„Pathe-Journal“.

Afară de aceea chipuri umoristice și de pe natură.

Sara: **MORFINIȘTII!**

Duminecă nu este reprezentație.

(407) 1—1

Casă de vînzare.

Fac vînzătoare din mîna liberă casa mea aflătoare în ORĂȘTIE, str. Romosului Nr. 11, avînd 2 odăi și cugă, șură mare cu 2 grajduri, grădină și alte trebuitoare. — Informații mai deaproape în casă. **Ioan Chirilă.**

(505) 1—1

PICĂTURI de stomac
a lui **BRÁDY**

provăzute cu marca Vergurei Maria de Mariazel, numite de popor Picături de stomac de Mariazel de 30 de ani așa s'au valorat, că-s indispensabile la casă. Picăturile acestea contra stricării de stomac, arderii de rînză, infundării, durerii de cap, vomării, colicilor, anemiei etc., au efect neîntrecut!

Să aia în toate farmaciile. O sticlă mare Cor. 1.60 sticlă mică 90 fil. 6 sicile Cor. 5.40 3 sticle mari Cor. 4.80. După trimiteră banilor înainte le trimite franco (354) 7—11

K Brády farmacist
la „Regele maghiar“
Wien
I. Fleischmarkt 2, Depot 5.

Fiiți atenți la marca cu chipul Vergurei Maria de Mariazel, pachetarea în roșu, și încălțura, ce să vede pe chipul alăturat.

În Orăștie (Drumul-țării) să află de vînzare din mîna liberă o

Ospătărie cu Cafenea

cu dreptul de circimărit, constătătoare din 9 încăperi, pivniță, curte mare, fîntină și șopron.

!! Învîrtire bună !!

Informațiuni mai de-aproape dă Administrația foii. (411) 1—3.

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENEA**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lingă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 70 fil.,

Roșu 92 fileri.

Vinuri din anul 1910:

Rizling 58 fil., Rizling și Ruge amestecat 54 fil., Siller 56 fil. Carbenet 100 fileri.

Vin nou din 1911 — 48 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 160

Rachie de comină, specialit. „2—

Rachie de drojdii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru,

în fileri. Vinurile și rachia să exp-
tează sub îngrijirea proprie, dela

50 litri în sus, cu rambursă.

Vase împrumutez pe timp de 2 luni.

Pentru calitatea vinului garantez

PETRU BENEA,

proprietar de vii.

(257) Világos, (Arad m.) 19—25

Anunțiu.

Un băiat din familie bună să primește numai decit în Prăvălia de specerie și manufactură a subscrișului

(393) 3—3 **Ioan Nicoară,**

comerciant în Planul de sus

(Feisö-Pián p. ũ., per Szászsebes).

A apărut marea mea colecție de Crăciun!

In privința alegerii bogate și a prețurilor întreve toate colecțiile de modele de pân'acum!

E recomandabil a cere colecția asta de modele acum, căci să trimite oricui franco.

Flanell-Tennis, bun, lat, 70 cm. cu 19 și 23 cr.

Flanell-anglez, colorii închise, 70 cm. cu 29 cr. și mai sus.

Barchet-ginor, gros, 70 cm. 27 și 35 cr. și mai sus.

Carton bun, cel mai nou, 75 cm. 19 1/2 și 23 cruceri.

Delain de spălat, nouții, 75 cm., cu 23 și 27 cruceri.

Pânză de haină, fire de mătăsă, 75 cm., cu 23 și 31 cruceri.

Batist brodat madoira, 60 cm., cu 38 și 48 cr. și mai în sus.

Stofo englezesc pentru haine de oasă 120 cm., cu 39 și 48 cr.

Materii diagonal, lucii 120 cm., cu 49 și 58 cr. și mai sus.

Postav pentru femei, negru și violet închis, cu 120 cm. cu 45 cr.

Mat. de costume, lînă curată homespun, 140 cm., cu 1.45 1.75 și 2.25 cr.

Catifea de haină, toate colorile, 50 cm., 68 cr. și mai sus.

Catifea de spălat, cu modele, 50 cm., cu 98 cr.

Pl. haină de mătăsă foulard și japo-
peze, 60 cm., cu 85 și 1.15 cr.

mătăsă tafeta și pongis, în toate colorile, 50 cm., cu 68 și 85 cr.

Mouze gata din materie double de
spălat, cu 1.20 și 2.25 cr.

Cea mai nouă bluză de catifea together
și negru, cu 3.90 cr.

Cadouri de Crăciun în articli de
modă. — La comanda de peste 20
cor. trimite franco:

Matei Weiner, oasă de modă
pentru dame.

Budapesta, VI. Andrássy u. 5.

(403) 2—3

Casă de vânzare.

În strada Bisericii nouă № 13 din Orăștie avînd o grădină și curte mare, o fac de vânzare din mână liberă. Doritorii de a cumpăra să se adreseze la: (399) 2-3

Domnica Martin
Orăștie, str. Zevoi No 40.

Călcîie de gummi
cele mai bune sunt

(153) 31-40

Pentru tăbăcari (argăsitori, timari) să oferă un bun prilej să se aprovizioneze cu

SUMPTIE
(ungurește: szemercez)

prima calitate adusă direct din Bulgaria.

Prețul la cumpărări cu sacul 26 fileri, chilogramul, franco gara Hunedoara. A să adresa de-a dreptul la

Banca Agricolă
Hunedoara-Vajdahunyad.

Nu Vă simțiți bine?

Aveți dureri de stomac? de cap? constipație? Probează **Pilulele-de-plante** ale lui **Örkény**, cari sunt făcute numai din extractul plantelor, nu conțin o materie stricăcioasă, pentru aceea este cel mai bun medicament decasă

pentru mînarea și curățirea singelui

Ele regulează schimbarea materiilor și însănătoșează stomacul și intestinale, îți fac poftă de mîncare, din care cauză să și prescriu des de medici. Sunt bune și la cure de slăbire! — O cutie originală 90 fl. Trei cutii franco K 250. Să pot procura cu rambursă dela preparator.

Farmacia **Hugó Örkény**, Budapesta, Str. Thököly 23. Depot 110.

Vin.

Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52fileri) litrul.

HANS STEPHANI,
Hotel „Transsylvania”
Orăștie.

(63) 41-45

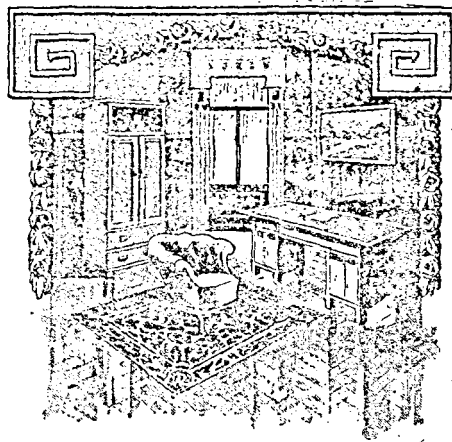
Editor și redactor responsabil: Constantin Șandru

Serviciu acurat.

!!! MAGAZIN DE MOBILE ÎN ORĂȘTIE !!!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am arangeat în Orăștie, Drumul țării Nr. 3 în casele proprii un

Magazin de mobile
corăspunzător recerînțelelor timpului de azi!

Țin în depozit în alegere bogată arangeamente de prînzitoare, dormitoare, saloane, odăi de domni și cancelarii, — precum și orișice mobile singurateice, dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

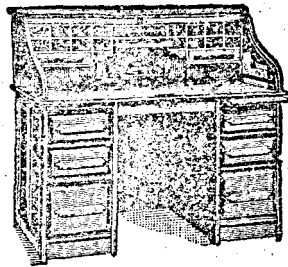
Prînzitoare și dormitoare dela 300 cor. în sus!

Rog spriginul și cercetarea binevoitoare a onoratului public.

Cu stimă:

BRUTUS BRASSAI,
măsar, Orăștie, Drumul-țării.

Primesc îndată și doi învățacei!

(388) 4-10

Prețuri ieftine!

Magazin anume zidit.

CROITORIE.

Aduc la cunoștința onor. public din loc și jur, că mi-am deschis atelierul de

croitorie pentru domni

în Orăștie, Drumul-țării Nr. 2. (casele Simonffy).

Lucrez cu prețurile cele mai moderate! Croiu după ultima modă. La lipsă, gat garnitură în o zi două!

— Depozit de stoffe de Brașov și englezești să află totdeauna!

Primesc îndată un învățace!

I. Muntean.

(398) 2-2

croitor.

Moara

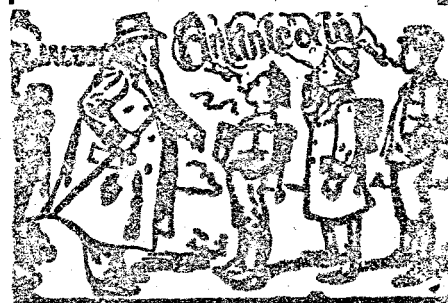
cu benzin 8 HP. din Cioara (Also-csóra) u. p. loco, e de vânzare.

Informații dă învăț. din loc

(396) 3-3

Simion Secaciu.

Ce-e-o? „Tata ne-a slobozit! Că-s veritabile hîlzele de cigarete **Antinicotin** de-alui **JACOBI** în cutii de lemn!”

Numerai cu scrisoarea
Ai grijă! „JACOBI” e bună!

(64) 24-26

Dr. CORNELIU DĂRĂMUȘ
medic universal

specialist în boale de femei
ALBA-IULIA, plață, lângă farmacia Domnului V. Vlad.

Conzultațiuni 8-9 oare a. m.
(313) 2-3 p. m. 13-15.

Papier à Cigarettes

ABADIE

(168) 20-52

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

„MUGURUL”

INSOȚIRE ECONOMICĂ, ELISABETOPOL-ERZSÉBETVÁROS (Kisküköllum)

Altoi de viie!

Calitate distinsă, — pe lângă cele mai moderate prețuri. **Soiuri de vin și de masă.** — Viță americană cu și fără rădăcină. — Ochiuri de altoit. Viță europeană cu rădăcină, — să află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL” — Elisabetopol-Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste — **trei (3) milioane.**

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit, cele mai ușoare condiții de plată. La cerere preț-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Români, replantați vile numai cu altoi dela firmă română!

Români! Trimiteteți băeții la cursul practic de altoiti!

397 2-22

„Tipografa Nouă”, I. Moța, în Orăștie